

Številka: 35106-33-10/2022-BrdB/BrdB
Datum: 26.01.2022

Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine (v nadaljevanju: ZVKDS), Območna enota Nova Gorica; Delpinova 16, 5000 Nova Gorica, izdaja na podlagi 1. točke drugega odstavka 84. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11-Odl.US, 90/12 in 111/13; v nadaljevanju: ZVKD-1), po službeni dolžnosti Občini Ajdovščina, Cesta 5. maja 6/a, 5270 Ajdovščina (v nadaljevanju: investitorka), v zadevi izdaje kulturnovarstvenih pogojev naslednje

KULTURNOVARSTVENE POGOJE

ZVKDS vam je kot investitorki izdal za ureditev Rustjeve hiše in Pilonove galerije /po varianti A/ na parcelnih številkah 971/1, 974/2, 969/1, 969/2, 970 in 971/3, 972 vse k.o. Ajdovščina, ki predstavlja poseg v nepremično dediščino Ajdovščina – Mestno jedro, EŠD1562, Ajdovščina – Castra, EŠD 3 in Ajdovščina – Pilonova galerija, EŠD 24865, dne 03.05.2016 kulturnovarstvene pogoje št. 35106-0267-3/2016-SBr/SBr, dne 08.11.2017 dopolnitev kulturnovarstvenih pogojev št.35106-0267-20/2016-BrSv/Br ter dne 15.11.2018 kulturnovarstveno mnenje št. 35106-0267-44/2016-SBr/S.

V skladu z navodili zavoda in odločbo Ministrstva za kulturo št. 62240-218/2016/2 z dne 02.08.2016 in št. 62240-200/2016/2 z dne 17.06.2016 je predhodne arheološke raziskave (testne izkope) delno izvedla Skupina Stik in sicer I. fazo v letu 2016 (Arheološke raziskave v Rustjevi hiši, Ajdovščina – Faza I, januar 2017) ter II. fazo v letu 2017 (Arheološke raziskave v Rustjevi hiši, Ajdovščina – Faza II, oktober 2017). Med raziskavami so bili odkriti ohranjeni ostanki obzidja rimske Castre in bogata naselbinska rimska plast ob obzidju, v notranjosti utrdbe. Zadnja zaradi visoke podtalnice ni bila izkopana v celoti. Ker je objekt Rustjeve hiše statično izredno problematičen tudi niso še bile izvedene ostale zahtevane raziskave (testni jarki in arheološka izkopavanja v notranjosti objekta), kot tudi ne testni jarek ob južni steni izven objekta.

Ob izgradnji oziroma rekonstrukciji infrastrukture na Prešernovi ulici in trgu pred Rustjevo hišo v letu 2018 so bili odkriti ostanki rimskih objektov in infrastrukture, ki se nedvomno nadaljujejo pod zidove Rustjeve hiše (priloga 1-2). Podobna situacija je bila dokumentirana tudi severno od Pilonove galerije, na Križajem dvorišču.

V nadaljevanju ZVKDS OE Nova Gorica skladno z 10. n 11. točko izdanih kulturnovarstvenih pogojev št. 35106-0267-3/2016-SBr/SBr ter v dogovoru z investitorko (5. točka zapisnika z dne 19.01.2022) podaja **za objekt Prenova Rustjeve hiše – Prostor doživetij pekarske in mlinarske tradicije v Ajdovščini nove kulturnovarstvene pogoje (drugo dopolnitev)**

na osnovi novih dejstev, to je odkritih rimskih objektov južno in zahodno od Rustjeve hiše in na osnovi rezultatov že izvedenih arheoloških raziskav v vzhodnem delu objekta:

1. **Izven objekta** je potrebno z namenom potrditve lokacije stolpa 11 izvesti še neizvedene arheološke raziskave:
 - **testno ročno sondo** na nepozidanem prostoru med objektom Rustjeve hiše in Lične hiše, velikosti ocena 6mx1,2m; pri tem se novodobna nasutja lahko odstrani s strojem z ravno žlico.
2. **V notranjosti objekta** se po odstranitvi obstoječih tlakov izvedejo **arheološka izkopavanja** (II. cenovni razred (najdišče z velikim deležem struktur), ocena obseg: 165m²).
 - Arheološke raziskave se izvajajo do globine sterilne geološke podlage oziroma do globine, kjer ni več zaslediti antropogenih dejavnosti.
 - Obstoječe tlake v objektu lahko odstrani izvajalec gradbenih del ob prisotnosti arheologa.
 - Izjemoma se z izkopavanji zaključijo pred doseženim nivojem sterilnih tlah in sicer v naslednjih primerih: da ni mogoče zagotoviti varnosti arheološka ekipa, ko bi zaradi zagotavljanja varnosti arheološke ekipe bili ogroženi arheološki depoziti in ko bi bila zaradi globine izkopa ogrožena statika obstoječega objekta. V navedenih primerih mora mnenje podati statik.
3. **Na območju atrija** bi bilo za razumevanje in posledično boljše interpretacijo poselitve in organizacije rimske Castre (gre namreč še za edino intaktno nepozidano površino tik ob vzhodnem obziju) smiselno raziskave opraviti znotraj celotnega atrija, vsekakor pa so **arheološka izkopavanja** nujna na območju gradbenih posegov in v delu, kjer zaradi podtalnice ob predhodnem sondiranju še ni bila dosežena sterilna podlaga. (II. cenovni razred (najdišče z velikim deležem struktur), obseg: ocena 78,61m²).
4. Ob vseh izkopih za potrebe sanacije obstoječih sten in temeljev Rustjeve hiše se zahtevajo **arheološke raziskave ob gradnji**. Sanacija obstoječih temeljev ali sten zidu z injektiranjem ni sprejemljiva zaradi možnega razliva injektirne mase v zemljinu in v ohranjene starejše ostaline.
5. V primeru, da bi bile med raziskavami odkrite najdbe izredne arheološke vrednosti (grajeni objekti) se navadno zahteva ohranitev ostalin na mestu odkritja - in situ, možna je tudi zahteva po spremembi projekta ter prezentacija po navodilih in usmeritvah ZVKDS (ZVKD-1, člen 75 - 80 in Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine, 5. člen - 4 alineja).
6. Raziskave morajo biti izvedene v skladu s Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Ur. l. RS št. 3/2013).
7. Investitor ali pooblaščen izvajalec arheoloških raziskav je dolžan v skladu z določili 31. člena ZVKD-1 **pred pričetkom** gradbenih del pridobiti na Ministrstvu za kulturo **Kulturnovarstveno soglasje za raziskavo in odstranitev ostaline**.
8. Stroške predhodnih arheoloških raziskav je dolžan v skladu z določilom 34. člena ZVKD-1 kriti investor poseg.

9. V skladu z določili 28. alineje 3. člena ZVKD-1 predhodne raziskave vključujejo tudi poizkopavalno obdelavo arhiva arheološkega najdišča. Glede na rezultate izvedenih arheoloških raziskav v neposredni bližini mora obseg poizkopavalne obdelave na območju arheoloških izkopavanj obsegati **minimalno 20% vrednosti** terenskega dela.
10. Izvajalec predhodnih arheoloških raziskav je dolžan o poteku arheoloških raziskav redno obveščati odgovornega konservatorja ZVKDS in nadzornika arheoloških raziskav po odločbi Ministrstva za kulturo RS.
11. V skladu s 84. členom ZVKD-1 pristojni Zavod izvaja konservatorski nadzor nad posegi v dediščino, zato ga je potrebno vsaj 10 dni pred pričetkom del pisno ali po elektronski pošti (tajnistvo.oenovagorica@zvkd.si) o tem obvestiti.

V skladu z izdanimi kulturnovarstvenimi pogoji št. 35106-0267-3/2016-SBr/SBr (točke od 1 do 4) in v dogovoru z investitorko (točke od 1 do 3 zapisnika z dne 19.01.2022) podaja ZVKDS OE Nova Gorica na osnovi doslej izvedenih stavbnozgodovinskih raziskav, ki kažejo na to, da je bila Rustjeva hiša kvalitetna baročna meščanska stavba iz sredine 18. stoletja, ki je bila sprva neposredno povezana s sosednjo stavbo na Prešernovi ulici 3 (danes del Pilonove galerije) naslednja navodila:

12. Pred izvedbo rušitvenih del v notranjosti objekta je potrebno izvesti 3D posnetke po posameznih prostorih, s katerimi se bo natančno dokumentiralo obstoječe stanje (zlasti ohranjene originalne stropne, stene, odprtine) za potrebe nadaljnjega proučevanja stavbne zgodovine Rustjeve hiše.
13. Pred izvedbo rušitvenih del bo ZVKDS OE Nova Gorica izvedel sondažne raziskave ometov in opleskov v notranjosti in zunanosti objekta, na podlagi katerih bo pripravil barvno študijo fasad in stavbnega pohištva ter bo podal nadaljnje usmeritve glede končnega izgleda celote.
14. Pred odstranitvijo/menjavo ostrešja je potrebno v predelu ostrešja nad osrednjim delom stavbe preveriti ali je še vidna strešna konstrukcija domnevnega nekdanjega timpanona.
15. Originalni kamniti tlak v atriju je potrebno pred izvedbo arheoloških raziskav pazljivo odstraniti, dokumentirati in nato povrniti na prvotno mesto.
16. Poškodovane dele fasade in oboda peči v pritličju lahko obnovi le pod strokovnim nadzorstvom restavratorja.

Obrazložitev:

ZVKDS je za ureditev Rustjeve hiše in Pilonove galerije /po varianti A/ na parcelnih številkah 971/1, 974/2, 969/1, 969/2, 970 in 971/3, 972 vse k.o. Ajdovščina izdal dne 03.05.2016 kulturnovarstvene pogoje št.35106-0267-3/2016-SBr/SBr, dne 08.11.2017 dopolnitev kulturnovarstvenih pogojev št.35106-0267-20/2016-BrSv/Br in dne 15.11.2018 kulturnovarstveno mnenje št. 35106-0267-44/2016-SBr/S.

ZVKDS na osnovi rezultatov arheoloških raziskav v letu 2018 na trgu pred objektom Rustjeve hiše in na podlagi rezultatov arheoloških raziskav Skupine Stik v letu 2016 in 2017 v vzhodnem delu Rustjeve hiše, skladno z izrekom iz 10. in 11. točke kulturnovarstvenih pogojev št. 35106-0267-3/2016-SBr/SBr izdaja s to odločbo za objekt Prenova Rustjeve hiše – Prostor doživetij pekarske in mlinarske tradicije v Ajdovščini v območju nepremične dediščine Ajdovščina – Mestno jedro, EŠD1562, Ajdovščina – Castra, EŠD 3 in Ajdovščina – Pilonova galerija, EŠD

24865 nove kulturnovarstvene pogoje (dopolnitev), v katerih navaja metodo in obseg arheoloških raziskav ter navodila za varovanje arheološke dediščine in navodila za izvedbo natančnega dokumentiranja obstoječega stanja ter izvedbo sondažnih idr. preverb pred izvedbo sprememb/rušitvenih del na objektu.

Kulturnovarstveni pogoji ZVKDS, OE Nova Gorica so bili izdani na osnovi 5. alineje 29.člena in v skladu z določili 27. in 28. alineje 3. člena ZVKD-1 ter 1. alineje 134 člena ZVKD-1 ter v skladu z aktom o razglasitvi enoti kulturne dediščine, Arheološko najdišče Castra, EŠD 3 in Ajdovščina – Mestno jedro, EŠD 1562 kot kulturni spomenik lokalnega pomena (Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Ajdovščina, Uradno glasilo (Gorica), št. 4/87-157, 9/98/).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU:

Zoper to odločbo je v 15 dneh od dneva vročitve dovoljena pritožba, o kateri bo odločalo Ministrstvo za kulturo. Pritožba se pošlje po pošti ali se vloži neposredno ali ustno na zapisnik na Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, Metelkova 4, 1000 Ljubljana. Šteje se, da je pritožba vložena pravočasno, če je bila na naslov ZVKDS poslana zadnji dan roka s priporočeno pošto pošiljko. Pritožba je takse prosta (22. točka 28. člena ZUT).

Postopek vodili:

Patricija Bratina, univ.dipl.arheol.

Dr. Alenka Di Battista, prof.um.zgod.in dipl.zg.

Odločila:

Ernesta Drole, prof.,zg. in soc.

Priloga:

1. Fotografije odkritih ostalin na trgu pred Rustjevo hišo (foto: Luka Rozman)
2. Tloris odkritih rimskih objektov na trgu pred Rustjevo hišo (vir: Luka Rozman, Maruša Urek, september 2018).

Vročiti:

- Investitorki – po pooblaščenju: Občina Ajdovščina; Cesta 5. maja 6/a, 5270 Ajdovščina – OSEBNO

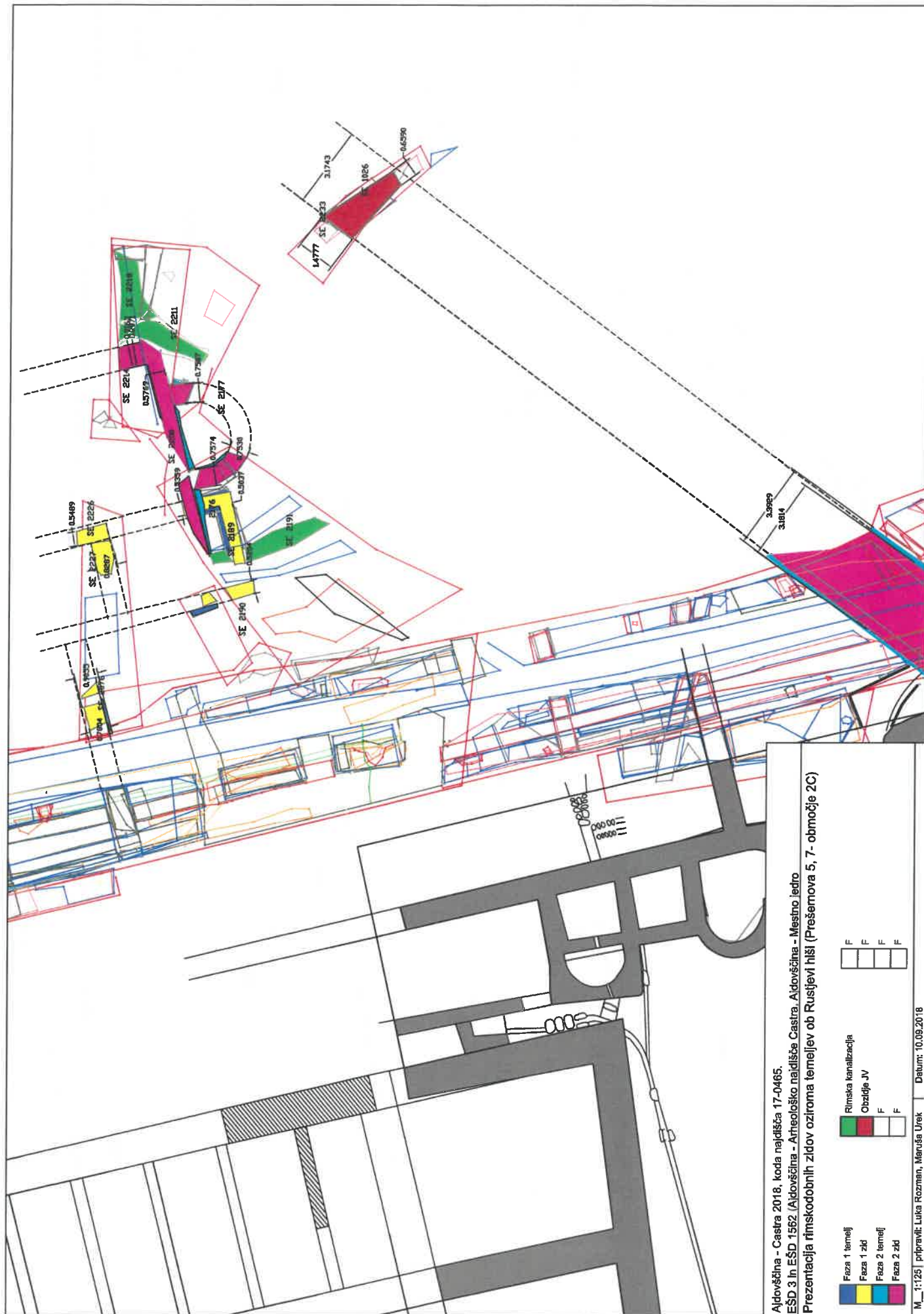
V vednost:

- Občina Ajdovščina: bostjan.kravos@ajdovscina.si
- Edil inženiring d.o.o.: edil.inzeniring@siol.net

Priloga 1

Aldovščina - Castra 2018, koda najdišča 17-0465.
 EŠD 3 in EŠD 1562 (Aldovščina - Arneološko najdišče Castra, Aldovščina - Mestno ledro
 Prezentacija rimskodobnih zidov oziroma temeljev ob Rusjčevi hiši (Prešernova 5, 7- območje 2C)

Faza 1 temelj					
Faza 1 zid					
Faza 2 temelj					
Faza 2 zid					

Rimska kanalizacija					
Obzidje JV					
F					
F					

